

NOTA VAN BEANTWOORDING

**Perspectief voor Zon in Noord-Holland.
*Ruimtelijke spelregels voor het landelijk gebied.***

**Samenvatting van de ingekomen reacties en de beantwoording zoals
vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland**

Inhoud

1. Lijst met indieners van opmerkingen	3
2. Opmerkingen over ontvankelijkheid	4
3. Tabel beoordelingskader 'Perspectief voor Zon in Noord-Holland'	4
4. Beoordeling van de opmerkingen	6

1. Lijst met indieners van opmerkingen

Volgnummer	Indiener
1001	Mevr. M. de Groot, Baarn
1002	Het Zijper Landschap
1003	Stichting voor Landelijk Schoon Westfriesland
1004	Vereniging Amsteloever
1005	Sieburgh Energy Associates
1006	SolarEnergyWorks
1007	Kennemerwind
1008	Alliander
1009	SADC Grondbeheer
1010	LTO Noord
1011	Gemeente Haarlemmermeer
1012	Gemeente Den Helder, Schagen, Texel en Hollands Kroon
1013	Gemeente Medemblik
1014	Gemeente Beemster
1015	Hollands Particulier Grondbezit
1016	De heer en mevrouw Blom, Zwanenburg
1017	NUON
1018	ZOWN
1019	De heer en mevrouw Hoogland, Zwanenburg
1020	Regio Alkmaar (Alkmaar, Bergen, Castricum, Heiloo, Heerhugowaard en Langedijk)
1021	Mevr. Parlevliet, namens aanwonenden, eigenaren en gebruikers van initiatief Energy Park Zwanenburg
1022	Gemeente Amsterdam
1023	Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland
1024	Windunie
1025	NDSM Energie
1026	Initiatiefnemers Energy Park Zwanenburg

2. Opmerkingen over ontvankelijkheid

Alle binnengekomen reacties op het *ontwerp Perspectief voor Zon in Noord-Holland* zijn ontvangen binnen de gestelde termijn. Alle binnengekomen reacties zijn meegenomen bij de reflectie op het *ontwerp Perspectief voor Zon in Noord-Holland* en in deze Nota van Beantwoording van inhoudelijke repliek voorzien.

3. Tabel beoordelingskader 'Perspectief voor Zon in Noord-Holland'

Thema	Criterium
A. Juridisch Stelsel	1. Decentralisatie
	2. Reikwijdte van het beleid
	3. Keuze voor Uitvoeringsregeling
	4. Status beleidsnota 'Perspectief voor Zon in Noord-Holland'
	5. Verhouding tot ander provinciaal instrumentarium
	6. Binnenstedelijk; primaat gemeenten
B. Tekstueel	
C. Nut en noodzaak	1. Binnenstedelijke mogelijkheden (noodzaak landelijk gebied)
	1. Volgtijdelijkheid binnen- en buiten BSG
	2. Kwantitatieve bijdrage van dit beleid aan de energietransitie
D. Bouwstenen 1 t/m 5	1. Afbakening 1 t/m 5
	2. Spelregels voor bouwstenen 1 t/m 5
E. 6A) Uitsluitingsgebieden	1. Toevoegen extra buffer
	2. Toevoegen nieuwe gebieden
	3. Wegnemen gebieden
F. 6B) Geleidingsgebieden	1. Algemeen
	2. Tijdelijkheid
	3. Aansluitendheid
	4. Hoogte-restrictie
	5. Omvang-restrictie
	6. Terreinafscheiding
	7. Afstand tot woonbebouwing
G. 6C) Stimuleringsgebieden	1. Eisen / criteria

	2. Procedure
	3. Rijkscoördinatie-regeling
H. Combineren Windenergie en Zonne-energie	
I. Landbouw-effecten	1. (provinciale) landbouw-belangen
	2. Food-for-fuel
J. Effecten op natuur, bodem en water	
K. Ruimtelijke kwaliteit	
L. Burgerparticipatie	
M. Vliegveiligheid	
N. Ontwikkeling zonne-energie stimuleren	1. Vroegtijdig contact met netbeheerders
	2. Expert-team
	3. Zon bij bedrijventerreinen
	4. Microgrids
	5. Participatie

4. Beoordeling van de opmerkingen

Onderwerp	Onvangstnr.	Samenvatting zienswijze	Reactie GS	Wijziging
A. Juridisch stelsel				
1. Decentralisatie	1001	Indiener verzoekt het ruimtelijk beleid rond opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied zo in te richten dat binnen 10 km van de provinciale grens beide provincies moeten instemmen met de ontwikkeling.	Allereerst moet worden opgemerkt dat indiener (inwoner van de provincie Utrecht) dezelfde rechtspositie toekomt als een inwoner van provincie Noord-Holland. Er kunnen opmerkingen worden ingediend over het beleid en bezwaar gemaakt tegen een concreet initiatief in de omgeving. Daarnaast is van belang dat het in ons decentrale stelsel niet mogelijk is gemeentelijke ontwikkeling afhankelijk te maken van toestemming van een naburige provincie. Wel is het zo dat interprovinciaal afspraken kunnen worden gemaakt en het beleid kan worden afgestemd. Hiertoe worden er door Noord-Holland dan ook reeds regionale energie-verkenningen opgestart en wordt in IPO-verband met elkaar gesproken over de energietransitie.	Nee
	1001	Indiener verzoekt de gemeente Eemnes geen toestemming te geven op het terrein ten noorden van Sherpa en Eemeroord zonnecollectoren te plaatsen	Ongeacht een inhoudelijk standpunt over dit initiatief reikt in ons decentrale stelsel de provinciale zeggenschap niet verder dan het eigen grondgebied.	Nee
	1016, 1019, 2021	Indieners geven aan dat de locatie van EPZ in Zwanenburg niet preferabel is. Mocht er toch een vergunning afgegeven worden dan is haar eis dat er een verplichte groenstrook wordt aangebracht of er een compensatieregeling komt. Ook willen zij op de hoogte gehouden worden van deze ontwikkeling	Dit beleid voor zonne-opstellingen in het landelijk gebied stelt de ruimtelijke kaders waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. In hoeverre specifieke ontwikkelingen die binnen deze kaders passen ook kunnen rekenen op draagvlak is vervolgens aan de gemeenten. Daarnaast is het van belang op te merken dat het initiatief EPZ in Zwanenburg valt onder de stimuleringsgebieden. De voorliggende wijziging van de PRV maakt een opstelling van zonne-energie hier niet mogelijk. In het beleidskader wordt omschreven hoe dit op termijn wel mogelijk is. Op het moment dat er bij alle partijen inclusief de betreffende gemeente draagvlak is voor een initiatief dat voldoet aan de voorwaarden volgt er een gesprek tussen de gemeente en de provincie. Wanneer er overeenstemming wordt bereikt dan wordt het initiatief voorgelegd aan PS gezien de ruimtelijke impact van dusdanig grote opstellingen van zonne-energie. PS besluiten of initiatief mogelijk wordt gemaakt en of de PRV hierop wordt aangepast. Daarnaast regelt dit beleidskader het beleid voor opstellingen tot een maximale omvang van 25 hectare. Zonneparken vanaf 50MW, waaronder het door indiener genoemde initiatief, zal daarnaast onder de Rijkscoördinatierregelen (RCR) komen te vallen. Een	Nee

			eventuele compensatieregeling is niet de verantwoordelijkheid van de provincie.	
	1017	Indiener geeft aan dat op dit moment gehanteerde Gemeentelijke afwegingskaders in de provincie Noord-Holland, waarbij agrarisch grondgebied voorbehouden is aan agrarisch gebruik, ruimtelijk niet te verenigen zijn met het streven van de Nederlandse overheid om grootschalige zon te realiseren.	Dit beleid voor zonne-opstellingen in het landelijk gebied stelt de ruimtelijke kaders waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. De provincie maakt opstellingen voor zonne-energie op agrarische gronden juist wel mogelijk in haar regelgeving. Wel blijft de agrarische bestemming behouden	Nee
	2021	Indiener vraagt zich af in hoeverre de energie van EPZ kan worden getransporteerd en/of opgeslagen.	Dit beleid voor zonne-opstellingen in het landelijk gebied stelt enkel de ruimtelijke kaders waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Het opwekken transporten en afzetten van energie maakt onderdeel uit van de business case. Vanuit een goede ruimtelijke ordening moet de initiatiefnemer aantonen dat het plan haalbaar is	Nee
2. Reikwijdte van het beleid	1001	De teerfabriek bij Eemnes en de cementfabriek laten afbreken zodat de polder Arkenheem en Eemland die als nationaal landschapsgebied is aangewezen weer hersteld wordt.	Verzoek van indiener valt buiten de reikwijdte van dit beleid. De zeggenschap over gronden in Eemnes is aan de gemeente Eemnes en de Provincie Utrecht.	Nee
	1001	Indiener verzoekt de Ecologische Hoofdstructuur en Ecologische Verbindingszone beter te benoemen en eventueel met naam en toenaam te registreren.	De Ecologische Hoofdstructuur en Ecologische Verbindingszones staan al duidelijk benoemd in artikel 19 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening en bijbehorende kaart.	Nee
3. Keuze voor Uitvoeringsregeling	1012	Indiener betoogt dat de systematiek van een Provinciale Ruimtelijke Verordening in combinatie met een Uitvoeringsregeling voor de gebruikers onwenselijk is omdat er meerdere regelingen moeten worden geraadpleegd. Bovendien strookt het niet met het uitgangspunt van de Omgevingswet om tot overzichtelijkere en eenvoudiger regelgeving te komen. Verder kent de uitvoeringsregels een (te) grote mate van detaillering.	Er is bewust gekozen voor het werken met nadere regels die worden vastgesteld door GS. Dit omwille van de relatief nieuwe ruimtelijke functie die zonne-opstellingen in het landelijk gebied zijn, met nog veel onbekende aspecten als (innovatie rond) inpassings- en ontwerp-mogelijkheden, maar ook draagvlak. Dit vraagt om de mogelijkheid de specifieke invulling van de ruimtelijke spelregels relatief snel bij te kunnen stellen om het gewenste resultaat te behalen. Indiener betoogt dat de uitvoeringsregeling in algemene zin te gedetailleerde regelgeving bevat. Voor een reactie hierop verwijzen wij graag naar de reactie op elk van de stelregels in deze Nota van Beantwoording waarin wordt onderbouwd waarom deze al dan niet noodzakelijk zijn.	Nee
	1023	Indiener geeft aan dat de wijze waarop de ontwerp-wijziging PRV nu is geformuleerd, de uitvoeringsregels slechts een nadere uitwerking kan zijn van de eisen aan de omgevingsvergunning in art. 32a lid 4, en niet een aanvulling daarop. Inhoudelijk zijn de regels van Artikel 2 uitvoeringsregels echter additioneel aan de eisen van Artikel 32a lid 4 betoogt indiener. Daarom is opname van deze regels in de verordening gewenst. Ook vanuit het oogpunt van kenbaarheid en	Het werken met nadere regels is een op diverse PRV-thema's gebruikte constructie. Artikel 32a bepaalt in welke gebieden op welke wijze zonne-opstellingen tot stand kunnen komen, de Uitvoeringsregeling stelt nadere eisen aan de ruimtelijke inpassing op een specifieke locatie. In artikel 32a zal nog duidelijker worden vermeld dat de Uitvoeringsregeling voorziet in nadere regels over locatie, omvang en inpassing en mogelijk overige	Ja, artikel 32a wordt aangevuld met de volgende formulering: "Gedeputeerde Staten stellen in ieder geval nadere regels over de locatie, omvang en

		democratische controle is dit gewenst.	randvoorwaarden	inpassing van een opstelling voor zonne-energie als bedoeld in het tweede lid. Voor het overige bestaat de mogelijkheid dat Gedeputeerde Staten nadere regels kunnen stellen.”
4. Status beleidsnota ‘Perspectief voor Zon in Noord-Holland’	1023	Indiener geeft aan dat in het beleidsdocument “Ontwerp perspectief voor Zon” een aantal aanvullende eisen staan, zoals de kwaliteitseis om waardevolle zichtlijnen te behouden, die niet zijn opgenomen in de Uitvoeringsregeling. Dit roept de vraag op wat de status is van dit document, met name of het meer is dan een handreiking aan gemeentes.	De beleidsnota ‘Perspectief voor Zon in Noord-Holland’ is enkel een toelichting op de totstandkoming, doelstellingen en werking van bijbehorende PRV-wijziging en Uitvoeringsregeling. Indiener wijst er op dat bijvoorbeeld de waarborg tot het behoud van ‘waardevolle zichtlijnen’ wél in de beleidsnota vermeld staat, maar niet in het PRV-artikel of de Uitvoeringsregeling. De <i>doelstelling</i> van het behoud van waardevolle zichtlijnen is echter geborgd via de maximale hoogtenorm (1,5 meter) en de eis van een in de omgeving passende terreinafscherming.	Nee
5. Verhouding tot ander provinciaal instrumentarium	1012	Indiener geeft aan dat het niet duidelijk is hoe deze beleidsregel en de PRV-aanpassing op de Ladder voor Duurzame Verstedelijking zich tot elkaar verhouden. Verder merkt zij op dat de uitvoeringsregels het begrip bestaand stedelijk gebied hanteren, terwijl de PRV dit begrip nog niet kent. Ook de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie wordt nog aangepast. Onduidelijk is hoe de herziene Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zich tot de voorgestelde wijziging van de PRV zal verhouden. Tot slot is indiener kritisch over de verhouding van deze regeling t.o.v. de aanstaande omgevingswet.	De Ladder voor Duurzame Verstedelijking is door opnemen van een apart artikel voor zon in de PRV wat betreft nut-noodzaak en regionale afstemming niet van toepassing. Bij het opstellen van de ruimtelijke spelregels voor zon is rekening gehouden met de wijziging van BBG naar BSG. Ruimtelijke kwaliteit blijft wel een voorwaarde. Bij de actualisering van de Leidraad L&C wordt rekening gehouden met de ruimtelijke spelregels voor zon. Tot slot zullen ook met de aanstaande Omgevingswet provinciale regels blijven bestaan die de provinciale belangen blijven waarborgen, zoals deze ruimtelijke spelregels voor zonne-opstellingen in landelijk gebied.	Nee
	1023	Indiener betoogt dat artikel 2 lid 4 overbodig is: de Leidraad kan immers slechts werken als kwalitatieve inpassingseis, niet als kwantitatieve hectarebeperking.	Artikel 15 van de PRV en de Leidraad waarborgen een zorgvuldige inpassing t.a.v. de kwaliteiten van het Noord-Hollandse landschap. Dit kán met zich meebrengen dat een grootschalige ontwikkeling, in ieder geval op de voorgestelde wijze, zich niet tot het betreffende landschap verhoudt. Dit is wat wordt bedoeld met artikel 2 lid 4.	Nee
6. Binnenstedelijk; primaat gemeenten	1011, 1022	Indiener leest in de voorstelde PRV-wijziging dat in beginsel zowel binnen- als buitenstedelijk géén zonne-opstellingen zijn toegestaan behoudens uitzonderingen. Indiener wijst erop dat een uitzondering voor het stedelijk gebied ontbreekt waardoor zonne-opstellingen hier worden bemoeilijkt. Indiener verzoekt 32a lid 1 aan te vullen met de woorden “in het landelijk gebied”	Zoals blijkt uit de beleidsnota ‘Perspectief voor Zon in Noord-Holland’ heeft dit beleid nadrukkelijk enkel betrekking op locaties buiten Bestaand Stedelijk Gebied; daarbinnen is de ruimtelijke ordening t.a.v. zonne-energie primair voorbehouden aan de gemeente. Het PRV-artikel is hierover inderdaad niet expliciet genoeg. De woorden “in het landelijk gebied” worden toegevoegd.	Ja, artikel 32a lid 1 wordt aangevuld met de woorden “in het landelijk gebied”

B. Tekstueel				
1. Tekst-suggesties	1008	p. 8: Vermogen en productie door elkaar gehaald p. 9: Aanpassingen in de paragraaf 'Transport en Opslag' voorgesteld p. 10: Onduidelijk wat bedoeld wordt met "zon wordt ingehaald door andere modaliteiten". Indiener geeft aan dat de businesscase voor Zon juist beter wordt.	<ul style="list-style-type: none"> - Indiener's suggestie overgenomen. - Indiener's suggestie overgenomen. - Indiener wijst er terecht op dat de business case voor zonne-energie juist beter zal worden. Wat hier wordt bedoeld is dat op de (middel)lange termijn innovaties en ontwikkelingen worden verwacht op andere energie-modaliteiten die ruimtelijk te prefereren zijn boven zonne-opstellingen in landelijk gebied. Als voorbeeld noemen we binnenstedelijk zonne-energie, geothermie en wind-op-zee. De Verkenning Toekomstperspectieven Energietransitie die momenteel wordt uitgevoerd moet meer zicht leveren ten aanzien van deze ontwikkelingen. 	Ja, zie 'reactie GS'
	1023	Indiener geeft aan dat niet duidelijk is wat met de verwijzing in artikel 1 sub b) bedoeld wordt: in artikel 2 PRV wordt immers niet gerefereerd aan een "samenstel van bouwwerken".	Zoals in het ontwerp-besluit van de PRV te lezen is wordt artikel 2 aangevuld met de definitie van 'opstelling voor zonne-energie', te weten: "een samenstel van bouwwerken op het maaiveld, ten behoeve van het opwekken van elektriciteit of warmte door het opvangen van de straling van de zon". Overigens staat nu in de ontwerp-wijziging PRV "artikel 1 wordt als volgt gewijzigd". Dit moet zijn: "artikel 2 wordt als volgt gewijzigd".	Ja, in de wijziging PRV wordt de zinsnede "Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd", aangepast in: "Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd".
C. Nut en noodzaak				
1. Binnenstedelijke mogelijkheden (noodzaak landelijk gebied)	1003	Indiener betoogt dat omwille van de ruimtelijke kwaliteit de ruimtelijke spelregels uit categorie 6A (verbod in het landelijk gebied, enkel op daken) ook zouden moeten gelden voor de gebieden uit categorie 6B. Indiener ziet, uit ruimtelijk oogpunt, geen mogelijkheden voor zonne-energie in het landelijk gebied. Ze geeft aan dat er reeds voldoende mogelijkheden zijn in de bouwstenen 1 t/m 5.	In paragraaf 2.1 van de beleidsnota onder het kopje "Energetische potentie zonne-energie" is een motivatie opgenomen waaruit blijkt dat bouwstenen 1 t/m 5 op de gewenste korte termijn onvoldoende energetische potentie bieden voor de Noord-Hollandse behoefte aan duurzame energie en dat dientengevolge ruimte voor initiatieven in het 'open' landelijk gebied nodig is.	Nee
	1010	Indiener is van mening dat, met oog op efficiency-ontwikkelingen op het terrein van zonne-energie, het potentieel binnen BSG (bouwsteen 1 t/m 5) te laag is ingeschat. Zij ontlene deze mening aan de mening van Paul Korting, directeur van ECN, die dit standpunt tijdens een gesprek bevestigde. Indiener vindt het vreemd dat ECN niet nauwer is betrokken geweest bij de totstandkoming van dit beleid. Te meer omdat ECN heeft aangegeven dat de potentie voor de toepassing van zonne-energie binnen BSG, gekoppeld aan de te realiseren doelstellingen van het	De conclusies over de mogelijkheden binnen de bouwstenen 1 t/m 5 komen voort uit het rapport 'De Ruimtelijke Effecten van de Energietransitie in Noord-Holland' van ECN. De cijfers zijn gebaseerd op een uitgebreide analyse van het beschikbare oppervlak in elk van deze bouwstenen in combinatie met de door ECN verwachte vermogens per vierkante meter; nu en op de middellange termijn. De schattingen zijn vervolgens doorgenomen met collega's van ECN die de aannames, en de aanname van een zeer onvoorspelbare vermogens-ontwikkeling, bevestigde.	Nee

		Nationaal Energieakkoord, dermate groot is dat het agrarisch gebied in principe gevrijwaard kan blijven van zonnepanelen. Indiener verzoekt de potentiële opnieuw te berekenen.		
2. Volgtijdelijkheid binnen- en buiten BSG	1010	Indiener roept op tot het stimuleren van volgtijdelijkheid: initiatiefnemers stimuleren eerst te kijken naar mogelijkheden binnen BSG. Indiener is van mening dat alsnog een stimulerend effect in het ruimtelijke beleid moet worden opgenomen om eerst de opties binnen BSG te benutten.	Aan de opstellingen voor zon binnen BSG in de bouwstenen 1 t/m 4 worden geen nadere regels gesteld. Dit geldt ook voor bouwsteen 5 welke gelegen is in landelijk gebied en betrekking heeft op meervoudig ruimtegebruik. Alleen aan bouwsteen 6 worden aan opstellingen voor zon in het landelijk gebied nadere ruimtelijke voorwaarden gesteld. Door aan de bouwstenen 1 t/m 5 geen ruimtelijke voorwaarden te stellen ten opzichte van bouwsteen 6 wordt het gebruik van niet-agrarische gronden gestimuleerd. Dit wordt nog eens extra versterkt door het inzetten van subsidie, het aanbieden van expertise en door het maken van afspraken in het kader van de Regionale Actieprogramma's Wonen. Tot slot neemt de provincie een passieve rol in als het gaat om de ontwikkeling van opstellingen voor zonne-energie in bouwsteen 6.	Nee
3. Kwantitatieve bijdrage van dit beleid aan de energietransitie	1005, 1008	Indiener wijst erop dat het beleidsstuk niet onderbouwt hoeveel procent duurzame energie te verwachten is uit zonneweiden onder de voorgestelde maatregelen. Volgens hem is dat wel wenselijk omdat: - Dan zal blijken dat de spelregels te behoudend zijn [1005]. - Hierdoor er door derden, als netbeheerders, geen middellange termijn-visie kan worden ontwikkeld [1008].	De ruimtelijke spelregels voor zon hebben als doel om initiatieven te beoordelen op een goede ruimtelijke ordening en ruimtelijke kwaliteit en niet om de potentiële capaciteit van het buitengebied voor zon aan te geven. Daar waar de provincie wél expliciet stuurt op ruimtelijke doelstellingen, gebeurt dit niet op kwantitatieve doelen. Het zou ook niet mogelijk zijn een potentieel-inschatting te maken bij dit beleid, hiertoe zijn er teveel onzekerheden. In hoeverre initiatieven in de praktijk tot stand komen is immers afhankelijk van diverse factoren (gemeentelijk beleid, financiering, draagvlak, etc.), breder dan enkel het provinciaal ruimtelijk beleid.	Nee
	1005	Indiener betoogt dat de voorgestelde spelregels te beperkend zijn. Met name omdat in de praktijk slechts een deel van de plannen ook daadwerkelijk tot uitvoering zal komen. Aan de hand van een inschatting komt indiener op een bijdrage van deze spelregels aan de duurzame energievoorziening van circa 1,5 procent. Dit is volgens hem te behoudend omdat juist de ECN-studie heeft gewezen op het grote belang van zonne-energie in de Energietransitie. Indiener doet vanuit zijn expertise een inschatting, namelijk dat het aantal slagende initiatieven beperkt zal zijn gezien (I) weerstand vanuit gemeente, omwonenden, belangengroepen en (II) de beperkte hoeveelheid SDE-subsidie.	Het nu voorliggende beleidskader maakt opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied mogelijk en dat was tot op heden niet direct het geval. Dit in combinatie met het beperkt aantal regels en dat aan opstellingen voor zonne-energie geen maximum is verbonden maakt dat er veel ruimte wordt geboden. Naast zonne-energie wordt ook op andere energiemodaliteiten ingezet.	Nee
	1012	Indiener geeft aan dat onduidelijk is in hoeverre de voorbeelden uit bijlage C van Perspectief voor zon in Noord-Holland zijn getoetst aan	De initiatieven die zijn opgenomen in bijlage C van de beleidsnota dienen ter illustratie van de maatschappelijke opgave en de	Nee

		het nieuwe provinciale beleid en in hoeverre deze passen binnen dat beleid.	manifestatie van de vraag in de praktijk. Het is niet mogelijk deze initiatieven al te toetsen aan het beleid aangezien de initiatieven nog niet voorliggen ter beoordeling, in veel gevallen is nog geen (ruimtelijke) onderbouwing bekend. Bovendien is dat ook niet de bedoeling van dit beleid, dat juist in algemene zin spelregels wil stellen.	
D. Bouwstenen 1 t/m 5				
1. Afbakening 1 t/m 5	1011	Indiener pleit ervoor om ook de gronden die in de gemeentelijk structuurvisie zijn aangewezen als toekomstig stedelijk gebied mee te nemen als BSG.	In de ruimtelijke spelregels voor zonne-opstellingen in landelijk gebied zijn nadrukkelijk zachte bestemmingsplannen opgenomen in categorie 6. Zolang de plancapaciteit nog niet juridisch hard is, is de totstandkoming ervan nog onzeker en is het essentieel deze ook als zodanig te behandelen.	Nee
2. Spelregels voor bouwstenen 1 t/m 5	1011, 1012, 1020, 1022, 1023, 1025	Indieners geven aan dat onduidelijk is hoe zonne-opstellingen parken binnen de bouwstenen 1 t/ 5 vanuit de PRV moeten worden beoordeeld. Een voorbeeld daarvan is het beoogde zonnepark op de stortlocatie Wieringermeer. Een beperking van de bouwhoogte tot 1,5 meter is in dat geval niet passend. Hetzelfde geldt voor de begrenzing van weginfrastructuur en kanaal. Indiener geeft ook aan dat de maximale hoogte van 1,5 meter beperkingen oplevert voor nutsfuncties zoals parkeren.	In de huidige formulering is inderdaad onduidelijk in hoeverre de provincie mogelijkheden biedt voor zonne-opstellingen boven, onder of nabij functies van algemeen nut in het landelijk gebied zoals parkeerplaatsen, vuilstortplaatsen, slibdepots, rioolwaterzuiveringsinstallaties en drinkwaterbekkens. Deze ontwikkelingen hebben de voorkeur boven agrarische percelen. Dergelijke opstellingen voor zonne-energie worden in de PRV alsnog mogelijk gemaakt door deze categorie expliciet in de PRV te benoemen. Aan de bouwstenen 1 t/m 5 worden geen inpassings-voorwaarden gesteld wat betreft de hoogte en de grootte van een opstelling voor zonne-energie. Wel wordt een initiatief/plan door de provincie getoetst op ruimtelijke kwaliteit.	Ja, in de wijziging PRV wordt de volgende formulering toegevoegd: "Een bestemmingsplan kan voorzien in bestemmingen en regels die het oprichten van een of meer opstellingen voor zonne-energie in het landelijk gebied mogelijk maken op gronden met een bestemming voor nutsvoorzieningen of voor infrastructuur voor weg, spoor, water en vliegverkeer, indien de reeds bestaande functie tevens wordt gehandhaafd."
E. 6A) Uitsluitingsgebieden				
1. Toevoegen extra buffer	1001	Indiener verzoekt een bufferzone toe te voegen aan de Ecologische Hoofdstructuur en Ecologische Verbindingszone	Dit voorstel is niet in lijn met hetgeen de Ecologische Hoofdstructuur en Ecologische Verbindingszone tot doel heeft, namelijk het vergroten en verbinden van versnipperde natuurgebieden ten behoeve van de biodiversiteit. De huidige gebieden zijn reeds aangewezen en afgebakend met dit oogmerk. Van een extra bufferzone is daarbij geen sprake.	Nee
	1004	Indiener meent dat het gebied dat tot haar werkgebied (Amsteloever en aangrenzende Middelpolder) behoort ook onder het uitsluitingsregime zou moeten vallen, daar deze grenst aan weidevogelleefgebied.	Het werkgebied van indiener valt onder het regime Bufferzone en is hiermee reeds uitgesloten van zonne-ontwikkeling.	Nee
2. Toevoegen nieuwe gebieden	1003	Indiener acht de regio Westfriesland binnen de Omringdijk	Het gebied binnen de Omringdijk wordt niet a priori gezien als	Nee

		ongeschikt voor zonne-opstellingen in het landelijk gebied, gezien haar fijnmazige structuur, karakteristieke openheid c.q. weidsheid, ruimte voor natuur en agrarisch gebruik.	ongeschikt voor zonne-opstellingen. Wel dienen de nadere regels uit dit beleid ertoe de landschappelijke waarden hier te waarborgen. Daarnaast zijn de ruimtelijke kwaliteitseisen van artikel 15 PRV vereist. Zonne-initiatieven dienen in maat, verschijningsvorm en inpassing te passen tot het omliggende (Westfriese) landschap.	
3. Wegnemen van gebieden	1014	Indiener is het niet eens met uitsluiting van zonne-opstellingen in werelderfgoed-gebied De Beemster. Indiener komt tot dit standpunt op basis van haar "ontwerp Beleidsregels grondgebonden zonnepanelen in werelderfgoed Beemster" waarin zij wel degelijk mogelijkheden ziet, zij het op kleine schaal. Dit stuk is mede tot stand gekomen op basis van een positief advies van het kwaliteitsteam Beemster in 2014.	De categorie 'erfgoederen van uitzonderlijke universele waarden', als bedoeld in artikel 20 PRV betreft inderdaad verschillende type inschrijvingen. Wij volgen het betoog van inschrijver dat ontwikkelingen in de Beemster vanuit cultuurhistorisch oogpunt weldegelijk te onderbouwen kunnen zijn. Of dit ook geldt voor de Stelling van Amsterdam is nog niet onderzocht en moet nader worden uitgewerkt. We zullen de regels dusdanig wijzigen dat zij enkel gelden voor UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam waarvoor provincie siteholder is. Dit betreft overigens ook een deel van de Beemster	Ja, de uitsluitingssituatie voor 'erfgoederen van uitzonderlijke universele waarden' specificeren naar enkel de Stelling van Amsterdam.
	1026	Indiener betoogt dat 'bufferzones' onterecht in 6A zijn opgenomen. Zij lezen de PRV en SV als volgt: bufferzones zijn bedoeld om "nieuwe vormen van (permanente) verstedelijking in de vorm van 'stenen' (dus: nieuwe gebouwen) tegen te gaan" Zonne-opstellingen vallen volgens indiener hier niet onder, onder meer omdat zij tijdelijk van aard zijn. Tot slot wijst indiener op artikel 24 lid 1 onder b PRV waarin binnen bufferzones ruimte is gelaten voor de realisatie van installaties voor de levering van elektriciteit.	Aangaande artikel 24 staat nergens dat het alleen om 'stenen' gaat. Ook artikel 24 lid 1 onder b PRV wordt onjuist gelezen; het gaat daar namelijk om de <u>levering</u> (infrastructuur) van gas, water of elektriciteit.	Nee
F. 6B) Geleidingsgebieden				
1. Algemeen	1015	Indiener vraagt in algemene zin om meer regie op de ontwikkeling van zonne-opstellingen door grondeigenaren in het landelijk gebied.	Provincie Noord-Holland vindt tijdelijkheid, deugdelijke landschappelijke inpassing, de aanwezigheid van draagvlak en het combineren/aansluiten op reeds bestaande functies randvoorwaardelijk voor het realiseren van zon buiten de bebouwde omgeving en beschouwt dit ruimtelijk beleid als noodzakelijk om deze aspecten te waarborgen.	Nee
	1025	Indiener verzoekt een goede samenwerking tussen de verschillende overheidslagen, burgers en ondernemers en het voorkomen van belemmerende regels, procedurele beperkingen en investeringsonzekerheid voor initiatiefnemers dienen daarbij voorkomen te worden.	Wij delen deze ambitie en trachten met dit beleid voor zonne-energie in landelijk gebied enkel het noodzakelijke te regelen en veel ruimte te bieden aan gemeenten en initiatiefnemers om hun ontwikkelingen te ontplooiën.	Nee
2. Tijdelijkheid	1003	Indiener wijst op het gevaar van permanente verstedelijking. Hoewel dit in juridische zin wordt tegengewerkt ligt het gevaar voor politieke legitimering nog wel op de loer zo betoogt men, namelijk door gewinning. Zo wordt het landelijk gebied nog verder	Noord-Holland meent dat middels de gestelde juridische constructie (tijdelijke omgevingsvergunning voor afwijking, opruimplicht en een financiële zekerheidsstelling) voldoende is gewaarborgd dat permanente verstedelijking wordt voorkomen.	Nee

		aangetast.	Ten eerste omdat de functie na maximaal 25 jaar weer terugvalt in de vigerende bestemming. Er zal een bestemmingsplanwijziging nodig zijn om verstedelijking mogelijk te maken, inclusief onderbouwing nut en noodzaak, waarbij de vigerende bestemming als referentie fungeert. Daarnaast benoemen we nog het feit dat de uiterlijke verschijningsvorm van opstellingen voor zonne-energie niet leiden tot 'gewinning' aan verstedelijking; het gaat immers om specifieke ruimtelijke functies die bovendien volledig worden opgeruimd.	
	1007	Indiener leest uit de beleidsnota dat de provincie ervoor kiest om zonne-opstellingen in het landelijk gebied als tijdelijke functie te hanteren gezien de verwachte disbalans op het energienet die zij teweeg brengt. Indiener geeft aan dat dit een slecht onderbouwde en onjuiste keuze is aangezien het aandeel zonne-energie nog enorm kan toenemen voor disbalans op het net ontstaat.	De zin "Een opstelling voor zonne-energie functioneert hiermee tijdelijk, wat de mogelijkheid biedt deze ruimtelijke functie ook te zien en in te richten als tijdelijke functie (zie ook paragraaf 3)" heeft betrekking op de zin ervoor, over de technische levensduur, en niet op het tekstdeel over het risico op disbalans op het net.	Ja, zin wordt beter toegelicht (pagina 8, onder 'Techniek: levensduur en efficiëntie')
	1008, 1012	Indieners vragen zich af of de exploitanten de installaties inderdaad moeten weghalen na 25 jaar, ook als zij het nog best goed doen? Kan de vergunning worden verlengd?	Met oog op de tijdelijkheid van de functie zonne-energie in landelijk gebied is de termijn van 25 jaar inderdaad absoluut en niet verlengbaar. Bovendien is de termijn van 25 jaar in de huidige stand van de techniek al erg ruim.	Nee
	1012	Indiener leest dat van een omgevingsplan kan worden afgeweken met een omgevingsvergunning voor een afwijkactiviteit (artikel 5.1, lid 1, onder b Omgevingswet). Binnen vijf jaar na onherroepelijkheid van deze omgevingsvergunning dient het omgevingsplan daarmee in overeenstemming te zijn gebracht (artikel 4.17 Omgevingswet). Hoe verhoudt dit zich met het verbod tot het niet mogen oprichten van een of meer opstellingen voor zonne-energie zoals thans wordt voorgesteld in artikel 32a, lid 1, vraagt indiener zich af?	De Omgevingswet zal pas in 2018 inwerking treden. De PRV gaat uit van het vigerende recht. Overigens volgt uit de Omgevingswet (artikel 4.17) dat de verplichting om het omgevingsplan aan te passen niet geldt voor een omgevingsvergunning waaraan een termijn verbonden is. Bijvoorbeeld tijdelijke activiteiten die afwijken van het omgevingsplan. Artikel 32a van de PRV komt na inwerkingtreding van de Omgevingswet dan ook niet in strijd met artikel 4.17 Omgevingswet	Nee
	1020	Indiener geeft aan dat de maximale termijn voor afwijking van een bestemmingsplan 10 jaar is. Indiener onderschrijft de gekozen procedure voor een tijdelijke vergunning van 25 jaar en verzoekt u dit te handhaven, waarbij het bestemmingsplan niet hoeft te worden aangepast.	De tijdelijke omgevingsvergunning voor 25 jaar komt tot stand op grond van artikel 2.12, lid 1, onderdeel a, onder 3° en artikel 2.23a Wabo. De vergunninghouder is op grond van artikel 2.23a Wabo na afloop van de termijn verplicht de voor de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand te herstellen.	Nee
3. Aansluitendheid	1012, 1020, 1026	Indieners geven de wens aan de aansluitendheidsnorm los te laten en de gemeente als bevoegd gezag meer te laten sturen op een goede landschappelijke inpassing. Indieners zijn van mening dat er ook geschikte locaties voor zonne-opstellingen denkbaar zijn die niet aansluiten aan het bestaand stedelijk gebied.	De eis voor de aansluitendheid van een opstelling van zonne-energie in het landelijk gebied wordt bepaald door: <ul style="list-style-type: none"> • behoud van openheid van het landelijk gebied: de openheid is bepalend voor de ruimtelijke kwaliteit van de meeste landschappen in Noord-Holland. Openheid is daarom in de leidraad L&C omschreven als een van de kernkwaliteiten. Deze openheid moet voor de verschillende landschapstypen worden gewaarborgd en daarom zijn opstelling voor zon niet mogelijk 	Nee

			<p>midden in het open landelijk gebied. Ook al kun je vanwege de hoogtebepaling (max 1.50 m) in principe overheen kijken liggen opstellingen voor het winnen van zonne-energie als 'vreemde eenden in de bijt' in het agrarisch cultuurlandschap.</p> <ul style="list-style-type: none"> • infrastructuur/netwerk: het elektriciteitsnetwerk is gelegen in stedelijk gebied en door aansluiting van opstelling van zon aan stedelijk gebied wordt optimaal gebruik gemaakt van het bestaande netwerk en worden daarmee ook kosten bespaard. • opwekking aan gebruik te koppelen: het streven is om vraag en aanbod ruimtelijk zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen waardoor transport (en dus ruimteclaim) tot minimum wordt beperkt. • afrastering/hekwerk: hekwerken horen niet thuis in het landelijk gebied en belemmeren openheid maar ook zicht. 	
	1026	Indiener heeft vragen bij de toepassing van de aansluitendheidseis in concreto: is er nog sprake van aangrenzendheid als een bufferstrook wordt aangehouden? Hoe wordt omgegaan met situaties waarin percelen schuin, rond, etc. lopen?	Aansluitendheid staat los van de ruimte tussen de rand van een opstelling voor zonne-energie en de woonbebouwing. De omgeving sluit altijd aan op percelen die schuin, rond e.d. lopen en voorwaarde is dat opstelling voor zonne-energie passend is in het landschap en voldoet aan de ruimtelijke kwaliteit.	Nee
	1003	Indiener merkt op dat bij een kruising van wegen voor 10 hectare aan zonne-opstelling kan worden aangelegd, wat bij een kruispunt van wegen uitkomt op 40 hectare. Indiener meent dat dit uitgesloten dient te worden.	<p>Twee opmerkingen t.a.v. deze reactie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Op grond van artikel 2 lid 1 van de Uitvoeringsregeling is de locatie voor zonne-opstellingen aan minimaal één zijde aansluitend op bestaand stedelijk gebied. Aanleg van opstellingen in landelijk gebied die niet aan ten minste één zijde aansluitend zijn op andere bestaande stedelijke functies is met het voorliggende beleid derhalve niet mogelijk. - Hierbij geldt dat een domino-effect waarbij zonne-opstellingen aaneengeschakeld worden en de omvangs-eis wordt omzeild niet mogelijk is. Ten aanzien daarvan wordt in de PRV nog explicieter aangehaald dat in de aansluitendheidseis een zonne-opstelling niet meetelt. 	Ja, de Uitvoeringsregeling wordt aangevuld met de volgende zinsnede: "De locatie voor de opstelling voor zonne-energie is [...] niet aansluitend op een reeds bestaande opstelling voor zonne-energie."
	1008	De stelregel om te laten aansluiten op o.a. bovenlokale infra en spoor is volgens indiener uit netwerk-perspectief niet preferabel. Door lange kabels is er sprake van veel netverlies, dure aansluiting en lastige netinpassing.	Deze stelregel is opgenomen vanuit ruimtelijke oogpunt. Begrijpelijk is dat in specifieke situaties bovenlokale infra en spoor een dure/niet-realiseerbare optie kan zijn. Hoe deze afweging uitvalt verschilt echter van project tot project. In dit beleid is er voor gekozen de optie in algemene zin open te houden.	Nee
4. Hoogte-restrictie	1006, 1007, 1009, 1013, 1015, 1022, 1026	<p>Indieners betogen dat door de hoogte van 1,5 meter wordt voorbijgegaan aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De diversiteit van het landelijk gebied van Noord-Holland, 	De door de indiener aangehaalde hoogtebeperking van 1,50 meter vloeit voort uit ambitie om de openheid van het landschap (zoals de ervaring van vrij zicht op de horizon) te behouden. De	Nee

		<p>waarbij voor sommige locaties de waarborg van openheid en zichtlijnen niet nodig is. Bijvoorbeeld plekken waar de omliggende infrastructuur al erg hoog is, zoals initiatief De Groene Hoek.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het feit dat er dan geen begrazing door bijvoorbeeld schapen mogelijk is. Begrazing door schapen is vervolgens, zo geeft indiener aan, preferabel omdat zij het gras onder de panelen kort kunnen houden (en daar geen machinale toepassing voor nodig is) én omdat het zo makkelijker is te voldoen aan de wens om de bodem niet te verharderen. - Hogere beheers- en onderhoudskosten - Geen aanspraak op cultuurvrijstelling omdat begrazing niet mogelijk is - Capaciteitsverlies zonne-opstellingen <p>Indieners pleiten voor het loslaten van de harde norm en/of over te schakelen op een ruimtelijk criterium.</p>	<p>voorgestelde hoogte garandeert dat vanaf maaiveld de horizon vanaf een zekere minimale ooghoogte vrijhoudt. Het rendementsverlies blijkt bij een lagere maat zeer beperkt; ook in technisch-economische zin is 1,50 meter een prima maat voor zonne-opstellingen.</p> <p>Over de mogelijkheid van begrazing door schapen is geen eensluidend bewijs bekend van de mogelijkheid daarvan. Wel staat de provincie open voor nader onderzoek naar de mogelijkheden en effecten van beweiding door schapen. Daarnaast moet bij meervoudig ruimtegebruik sprake zijn van het combineren van ruimtelijke functies. Begrazing door schapen is niet ruimtelijk relevant en wordt niet gezien als een vorm van meervoudig ruimtegebruik. Onderzoek naar de mogelijkheden van begrazing door schapen wordt niet gezien als een taak van de overheid.</p>	
5. Omvang-restricties	1006, 1009, 1011, 1012, 1022, 1026	Indieners missen een onderbouwing van de normen 5 – 10 – 25 en raden af om deze stringent te hanteren. Indieners pleiten voor een afschaffing van de normen-benadering en over te stappen op het kwalitatieve criterium 'ruimtelijke inpasbaarheid'. Indiener 1011 verwijst nog naar het ARO advies dat akkoord was met een zonnepostelling van 50 hectare in de Groene Hoek.	De omvangsnormen van 5, 10 en 25 hectare zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat opstellingen voor zonne-energie in verhouding dienen te staan tot de bestaande stedelijke functies in de omgeving. Als stelregel geldt dat hoe meer het initiatief aansluit op stedelijk gebied en/of bovenlokale infrastructuur, hoe groter het draagvermogen van de plek en derhalve de maximaal toegestane omvang. Dit zijn vanuit technisch, financieel en ruimtelijk oogpunt maximale grootheden voor gedragenheid in het landschap. We volgen de indiener erin dat het wenselijk kan zijn om een marge aan te houden ten aanzien van de maximale omvang vanuit de onderbouwing van de ruimtelijke kwaliteit	Ja, de PRV wordt aangevuld met de volgende zinsnede: '...met dien verstande dat van de maximale oppervlakten onder a tot en met c kan worden afgeweken tot niet meer dan 10% van die oppervlakten.'
	1008	Indiener geeft aan dat de grens van 5 hectare vanuit netinpassing wellicht niet verstandig is. 2,5 MW ligt namelijk net boven de aansluitcategorie van 2MVA.	Deze stelregel is opgenomen vanuit ruimtelijke oogpunt en betreft nadrukkelijk een maximum. We begrijpen dat in situaties een kleinere omvang preferabel is; dit is dan gewoon mogelijk.	Nee
4. Terreinafscheiding	1003	Indiener merkt op dat de omheining niet hoger mag zijn dan, gelijk de opstelling zelf, 1,50 meter. Hij leest dit uit de overweging dat zichtlijnen behouden moeten blijven. Indiener meent dat dit te laag is omdat je zo het hele veld kunt blijven overzien.	Uit artikel 3 lid 3 van de Uitvoeringsregeling volgt: "De terreinafscherming is passend in de omgeving en faunavriendelijk". Er geldt dus geen maximale hoogte van 1,50 meter. Overigens is "passend in de omgeving" zeker niet per definitie dat de zonne-opstelling niet meer zichtbaar is. Een opstelling voor zonne-energie kan ook zeer goed ingepast worden terwijl de panelen zichtbaar blijven.	Nee
5. Afstand tot woonbebouwing	1013, 1020	Indiener geeft aan dat ook met een kleinere buffer dan 50 meter van woonbebouwing een goede landschappelijke inpassing kan worden bewerkstelligd. De afstandseis van 50 meter kan een efficiënte inrichting van gronden beperken. Als het gaat om de	De afstand tot de technische opstelling moet minimaal 50 meter bedragen vanuit mogelijke aantasting van wooncomfort door reflectie of bederf van uitzicht. Dit is een harde eis.	Nee

		mogelijkheid om in oost-west-richting tussen de rijen panelen door te kunnen kijken, kan worden aangevoerd dat er ook andere opstellingen mogelijk zijn.		
G. 6C) Stimuleringsgebieden				
1. Eisen / criteria	1011	Indiener vraagt om duidelijkheid over de gebiedsbegrenzing en reikwijdte van stimuleringsgebieden (6C). In het bijzonder wil ze weten of ook in de nabijheid van Schiphol en de Greenport Aalsmeer zonne-opstellingen mogelijk zijn.	Initiatieven die vallen onder de stimuleringsgebieden zijn mogelijk in de volgende processtappen: <ul style="list-style-type: none"> • gemeente stemt in met het initiatief en toont aan dat er sprake is van maatschappelijk draagvlak • overleg tussen gemeente en provincie over initiatief • initiatief wordt voorgelegd aan PS met verzoek om dit mogelijk te maken. 	Nee
2. Procedure	1020, 1022, 1026	<p>Indieners verzoeken een rechtstreekse procedure voor de categorie 6C in plaats van een gehele PRV-wijziging. Hiermee wordt het aantal procedures voorkomen.</p> <p>Indiener 1020 stelt voor deze te vervangen door kwalitatieve voorwaarden, zoals een goede landschappelijke inpassing in het landelijk gebied of inpassing in de agrarische bedrijfsvoering. Zij brengt hiertoe een aantal argumenten naar voren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De plaatsen waar zonne-opstellingen het minste impact hebben, zijn grootschalige, relatief monotone landschappen. Juist hier zijn grote oppervlakten op hun plek. Ook kan hier een grotere hoogte worden overwogen. - De mogelijkheid voor grotere zonne-akkers in green- en mainports is voorstelbaar, en de optie moet niet a-priori uitgesloten worden buiten deze gebieden. <p>Indiener 1026 geeft een aantal mogelijkheden om de procedure te vereenvoudigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de verordening een algemene ontheffing opnemen voor stimuleringsgebieden. - Aan deze ontheffingsgrond een kaart te koppelen met daarop de stimuleringsgebieden waarvoor deze geldt. - Een kaart toe te voegen waarop de huidige projecten staan benoemd, waaronder bij voorkeur ook het project in Zwanenburg. 	<p>Initiatieven die vallen onder de stimuleringsgebieden zijn mogelijk in de volgende processtappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gemeente stemt in met het initiatief en toont aan dat er sprake is van maatschappelijk draagvlak • overleg tussen gemeente en provincie over initiatief • initiatief wordt voorgelegd aan PS met verzoek om dit mogelijk te maken. <p>Een ontheffingsmogelijkheid door GS of op basis van kwalitatieve criteria is hierin niet passend en niet wenselijk. Gezien de ruimtelijke impact van zeer grote initiatieven is de ruimtelijke inpassing complex en alleen te realiseren in samenwerking met meerdere partijen als gemeenten, maatschappelijke partners en economische clusters.</p> <p>Voor stimuleringsgebieden worden bij voorbaat geen initiatieven uitgesloten en derhalve is het opstellen van een kaart niet mogelijk.</p>	Nee
	1021, 1023, 1024, 1026	Indieners wijzen op de onduidelijke procedure t.a.v. categorie 6C. Zo is niet duidelijk aan welke criteria dient te worden voldaan (bijvoorbeeld wat met 'draagvlak' bedoeld wordt) en of de regels van 6B ook binnen deze categorie gelden. Ook is onduidelijk welke rollen de verschillende overheden zullen en dienen aan te nemen.	<p>Initiatieven die vallen onder de stimuleringsgebieden zijn mogelijk in de volgende processtappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gemeente stemt in met het initiatief en toont aan dat er sprake is van maatschappelijk draagvlak • overleg tussen gemeente en provincie over initiatief • initiatief wordt voorgelegd aan PS met verzoek om dit mogelijk te maken. <p>De provincie kiest er in het beleidskader voor om overwegingen</p>	Nee

			ten aanzien van draagvlak voor opstellingen voor zonne-energie zo laag mogelijk te leggen bij de betreffende gemeente.	
3. Rijkscoördinatie-regeling	1015	Indiener vraagt om het mogelijk maken van grote zonne-opstellingen in de Schiphol-regio die onder Rijkscoördinatie-regeling vallen.	Indien sprake is van een initiatief voor een opstelling die in vermogen groter is dan 50 MW is de Rijkscoördinatie-regeling (RCR) inderdaad van toepassing. In hoeverre het Rijk de RCR wil toepassen en welke voorwaarden daarbij gelden is door ontbreken van een formeel initiatief nu niet aan de orde.	Nee
H. Combineren Windenergie en Zonne-energie				
1. Wind & Zon	1007, 1008, 1017, 1024	<p>Indieners roepen op de mogelijkheden te verruimen aangaande het aanleggen van zonne-opstellingen bij bestaande windparken. Hiertoe dragen zij de volgende argumenten aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kosten-efficiëntie omdat de benodigde infrastructuur daar reeds aanwezig is; - Er is geen probleem rond netverzwaring; - Er zijn nauwelijks extra beveiligingssystemen nodig. - Ruimtelijke synergie doordat reeds wegen, verhardingen, kraanplaatsen en beveiliging zijn aangelegd. De zones tussen deze wegen en de windmolens zijn reeds aan het agrarisch gebruik onttrokken en kunnen voor zonne-energie worden gebruikt. - Landschappelijke inpassing doordat het open karakter kan behouden blijven daar er geen hekwerk nodig is (reeds begrenst door kanalen). - Daarbij is een combinatie van windturbines en zonnepanelen ook een logische stap van de ontwikkeling naar een energielandschap. <p>Indieners opperen een aantal oplossingen om de combinatie van Wind en Zon instrumenteel mogelijk te maken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestempelen van Windparken als zijnde BSG - Windturbines kunnen worden beschouwd als nutsvoorziening; - Grootschalige zonne-opstellingen zijn toegestaan in een nader te definiëren contour rond grootschalige netaansluitingen (waaronder windturbines) in agrarisch gebied 	Voor windenergie gelden andere ruimtelijke criteria dan voor zon, wat leidt tot verschillende voorkeurslocaties. De ruimtelijke overweging die ten grondslag liggen aan dit beleid voor zon in het landelijk gebied rechtvaardigen niet een specifieke behandeling van locaties voor windenergie omwille van de mogelijke kostenvoordelen. Waar gebruik kan worden gemaakt van bestaande netwerken heeft dit uiteraard de voorkeur. Een lijnopstelling van windturbines is volgens het provinciaal ruimtelijk beleid geen Bestaand Stedelijk Gebied. Ook wordt een combinatie van wind en zon niet gezien als een vorm van meervoudig ruimtegebruik en dit beleid voor zonne-opstellingen in landelijk gebied maakt combinaties van beide functies derhalve niet mogelijk.	Nee
I. Landbouw-effecten				
1. (provinciale) landbouw-belangen	1010	Indiener bekritiseert de beperkte aandacht voor (provinciale) doelstellingen op het gebied van de landbouw. Het is namelijk een gegeven dat, naast de genoemde provinciale belangen als ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit, het realiseren van 'voldoende en gedifferentieerde ruimte voor landbouw en visserij' als provinciaal belang vanuit duurzaam ruimtegebruik in het	Het provinciaal ruimtelijk landbouwbeleid richt zich op Greenports en verschillende concentratiegebieden. Deze tellen niet mee in de aansluitverplichtingseis. Indiener gaat er dus ten onrechte vanuit dat voor zonne-energie agrarische kerngebieden worden aangetast. Daarnaast geldt voor gebieden voor grootschalige landbouw dat dit tevens het gebied is met de	Nee

		<p>provinciaal ruimtelijk beleid is vastgelegd. Ook uit het Strategisch Beleidskader Economie van de provincie en de Greenports volgt dit. Er is niet nader onderzocht in hoeverre de opstellingen voor zonne-energie strijdig zijn met de landbouwbelangen en/of de te realiseren landbouwdoelstellingen in het landelijk gebied, geeft indiener aan. Indiener geeft aan dat de potentie van daken van agrarische bedrijfsgebouwen onvoldoende is onderkend terwijl zij dit wel naar voren heeft gebracht.</p> <p>Indiener geeft aan dat de productiegronden nu niet alleen een 'generatie' lang uit de agrarische productie genomen worden, maar ook niet beschikbaar zijn voor een duurzame (economische) ontwikkeling van de agrarische bedrijven. Indiener verzoekt de provincie hier alsnog een toets op uit te voeren en de uitkomsten daarvan te vertalen in het voorliggende beleid.</p>	<p>minste verstedelijking (NHN), waarmee de nadruk reeds ligt op de toch al verstedelijkte gebieden. Door aansluitingseis zullen vooral meer marginale randgronden worden ingezet. Daarnaast stimuleert de provincie de toepassing van zonne-energie binnen Bestaand Stedelijk Gebied via de beleidsagenda energietransitie², de Regionale Actieprogramma's Wonen en door geen nadere regels en ruimtelijke kwaliteitseisen te stellen binnen BSG.</p>	
2. Food for Fuel	2021	<p>Indiener betoogt dat het niet duurzaam is om goede landbouwgrond op te offeren voor zonnepanelen. Duurzaam zou zijn als hiervoor alleen 'arme' gronden worden gebruikt of 'verloren hoeken' en dus niet agrarische kerngebieden en/of bufferzones.</p>	<p>Zonne-energie in het landelijk gebied kan een (tijdelijke) verdringing van landbouw-gebruik met zich meebrengen. In het beleid is het landbouwbelang zoveel mogelijk in acht genomen door de volgende waarborgen op te nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zonne-energie als tijdelijke functie voor maximaal 25 jaar - Enkel mogelijkheden in de nabijheid van Bestaand Stedelijk Gebied; behoud van het open gebied. <p>Hoewel de eis voor aansluitendheid hier wel aan zal bijdragen, is er niet voor gekozen een onderscheid te maken tussen de 'arme' en 'goede' landbouwgronden. Het is vooralsnog aan gemeenten en initiatiefnemers om dit in concreto af te wegen. Vanuit de Verkenning Toekomstperspectieven Energietransitie zal een breed debat gevoerd gaan worden over de effecten van de energietransitie voor het landelijk gebied.</p>	Nee
J. Effecten op natuur, bodem en water				
1. Bodem-effecten	1001, 1002	<p>Indiener 1002 haalt in deze brief een opiniestuk in het LTO-nieuwsblad Nieuw Oogst aan, waarin wordt betoogd dat zonne-opstellingen in het landelijk gebied schadelijk zijn voor de bodem. Er valt, zo meent betoger, minder licht op de bodem waardoor begroeiing niet mogelijk is en er geen CO₂ uit de atmosfeer wordt opgenomen. Die CO₂ is echter van belang voor de productie van koolwaterstoffen t.b.v. de biosfeer. De auteur van dit artikel vreest voor verlies aan bodemvruchtbaarheid, koolstofvastlegging, reinigend vermogen, waterhuishouding, waterbergend vermogen en effecten op oppervlakte- en grondwater. Behalve het citeren van dit opiniestuk laat de indiener zich overigens niet uit in hoeverre zij deze redenering onderschrijft. Verder wordt niet geëxpliciteerd voor welke effecten op het oppervlakte en grondwater moet worden</p>	<p>Aangezien schadelijke bodemeffecten niet worden verwacht, maar bruikbaar onderzoek voor de Noord-Hollandse situatie ontbreekt is gekozen voor een systeem van waarborgen (watertoets, mate van onverhard) en monitoring. Er bestaat vooralsnog geen duidelijk antwoord op vragen hoe opstellingen voor zon de specifieke bodemcondities in Noord-Holland (veenweide, klei, etc) beïnvloeden. De door indiener gedane beweringen worden niet geëxpliciteerd (waarschijnlijkheid en mate van schade, onderscheid tussen bodemtypes) en worden niet gestaafd met onderzoeksresultaten. Zo kan de functie zonne-energie juist ook een positief effect hebben op de bodemhuishouding (uitspoeling en ontgiftig). De opmerking biedt dan ook onvoldoende grond voor een beleidsaanpassing.</p>	Nee

		gevreesd. Indiener 1001 vraagt om een betere monitoring en handhaving van milieu-effecten.		
K. Ruimtelijke kwaliteit				
1. Ontwerp van de opstelling	1002	Indiener geeft aan zich zorgen te maken over aantasting van het open landschap door het plaatsen van glimmende zonnepanelen.	Bij het opstellen van de ruimtelijke spelregels is er voor gekozen om de rol van de provincie te beperken en zoveel mogelijk bij de gemeenten neer te leggen. De uiterlijke verschijningsvorm van zonne-opstellingen (waaronder dus de glimmendheid) zien wij als een bevoegdheid van de gemeente, initiatiefnemers en bewoners vanuit participatie. Door hier aandacht aan te besteden wordt bijdrage geleverd aan draagvlak.	Nee
L. Burgerparticipatie				
1. Burgerparticipatie	1025	Indiener verzoekt lokale coöperatieve initiatieven voor zonne-opstellingen waar mogelijk te stimuleren en initiatiefnemers van zonne-opstellingen te verplichten lokale bewoners en bedrijven de mogelijkheid te bieden om te participeren in (een deel van) het zonnepark.	Als provincie Noord-Holland stimuleren we inderdaad het opwekken van duurzame energie in de vorm van coöperaties, zodat bewoners en bedrijven de mogelijkheid wordt geboden te participeren. Voor de activiteiten op dit gebied verwijzen wij graag naar de Beleidsagenda Energietransitie ² en het Servicepunt Duurzame Energie ¹ . Participatie vinden wij echter niet passend als harde eis. Dit beleid voor zonne-opstellingen in het landelijk gebied stelt immers enkel de ruimtelijke kaders. Welke organisatievorm er vervolgens gekozen wordt (of de voorkeur geniet) is vervolgens maatwerk en aan de gemeenten.	Nee
M. Vliegveiligheid				
2. Vliegveiligheid (Schiphol)	1026	Indiener pleit ervoor in het ruimtelijk beleid voor zonne-opstellingen ook aandacht te besteden aan het aspect vliegveiligheid. Het gaat dan om het voorkomen van ganzenoverlast rond Schiphol. Zonne-opstellingen in het landelijk gebied rond Schiphol kan hiertoe een oplossing vormen. Zo maakt het alternatieve regelingen (zoals de vergoeding om graanresten versneld onder te werken) niet meer nodig. Indiener geeft ook aan van het ministerie van IenM te hebben begrepen dat in het convenant 'reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol' de mogelijkheden voor zon-op-grond worden bekeken. Indiener geeft aan dat het verdedigbaar is dat de belangen die zijn gemoeid met vliegveiligheid zwaarder wegen dan de belangen die zijn gemoeid met het open houden van de bufferzones.	Dit beleid voor zonne-opstellingen in het landelijk gebied komt voort uit de afweging tussen de nut en noodzaak van duurzame energie enerzijds en haar ruimtelijke impact anderzijds. Het argument vliegveiligheid kan wel een argument zijn in de totstandkoming van categorie 6C-initiatieven, en die het draagvlak mogelijk vergroot.	Nee
N. Ontwikkeling zonne-energie stimuleren				
1. Vroegtijdig contact met netbeheerders	1008	Indiener adviseert de netbeheerder in een vroeg stadium in contact te brengen met de zon-projectontwikkelaar opdat er goede	Als Noord-Holland en in het bijzonder Servicepunt Duurzame Energie ¹ dragen we inderdaad het advies uit om vroegtijdig met	Ja, tekst over betrekken van

		locatiekeuzes en technische oplossingen worden afgewogen. Indiener geeft aan dat dit in het bijzonder geldt voor de keuze en inrichting van stimuleringsgebieden. Als voorbeeld noemt ze nabij industrie, onderstations, windparken, gemalen, tuinders en datacenters.	de netbeheerders in contract te treden. Ook ten aanzien van de categorie 6C zullen we dit blijven doen. De relevantie van deze samenwerking wordt expliciet toegevoegd aan de paragraaf over categorie 6C.	netbeheerder wordt toegevoegd aan paragraaf 3.4 bij het onderdeel over stimuleringsgebieden.
2. Expert-team	1020	Indiener stelt voor een expertteam in het leven te roepen dat kennis kan verspreiden en kan dienen als voorportaal / stimulans voor nieuwe projecten. Het expertteam kan tevens worden ingezet bij informatieavonden om inwoners en ondernemers te informeren.	Naast de reeds bestaande acties als het Servicepunt Duurzame Energie ¹ (ondersteunen gemeenten bij het opzetten, uitvoeren en monitoren van klimaatbeleid) en het EnergyLab (Energie-innovatie stimuleren) zijn we als Noord-Holland inderdaad bezig met het opzetten van kennisontwikkeling en -deling op het gebied van zonne-energie specifiek.	Nee
3. Zon bij bedrijventerreinen	1008	Indiener roept op tot het creëren van positieve randvoorwaarden voor vestiging in de omgeving van industrieterreinen c.q. bedrijfsvestigingen.	Bedrijventerreinen zelf zijn onderdeel van stedelijk gebied: realiseren van opstellingen is hierop mogelijk zonder de nadere regels. Vervolgens zit in het ruimtelijk beleid voor zonne-opstellingen in landelijk gebied, als gevolg van de aansluitendheidseis, reeds de stimulans op het ontwikkelen nabij bedrijventerreinen. De overige stimuli volgen uit de praktijk: op deze locaties zal ook de vraag naar energie groot zijn, zal de netaansluiting gunstig zijn en zal er wellicht ook het meeste draagvlak voor bestaan.	Nee
4. Microgrids	1018	Indiener wijst erop dat met betrekking tot het realiseren van zonne-opstellingen in rurale omgevingen de technologie van microgrids een nuttige en soms essentiële rol kan spelen in de haalbaarheid van rurale zonne-opstellingen.	Als provincie Noord-Holland zijn we ons bewust van het belang van microgrids in de Energietransitie en zonne-energie in het bijzonder. Voor de provinciale activiteiten hieromtrent verwijzen wij graag naar de Beleidsagenda Energietransitie ² .	Nee

¹ Link website Servicepunt Duurzame Energie: <http://www.servicepuntduurzameenergie.nl/>

² Link Beleidsagenda Energietransitie Noord-Holland: <https://www.noord-holland.nl/web/file?uuid=8312c30b-32a2-4bca-8f7d-3dc4f3dcae3f&owner=0715e989-b2f7-4efc-a33a-2f02ca7cf8c0>